

LO in beweging

De Academie voor Lichamelijke Opvoeding in Amsterdam (ALO) start met ingang van september 2017 het professionaliseringsplatform 'LO in Beweging'. Het doel van dit platform is door middel van het aanbieden van ontwikkelingsmogelijkheden met het werkveld, te werken aan de toekomst van de lichamelijke opvoeding (LO). De ALO Amsterdam gelooft dat de docent LO ook na het afronden van de studie meer mogelijkheden moet hebben zich vakinhoudelijk blijvend te ontwikkelen. Vanuit dit platform wil de ALO structureel blijven bijdragen aan de nascholing van onze beroepsgroep LO.

TEKST MATHIEU VOORTHUIJZEN FOTO'S MARTIN HOGEBOOM

Mathieu Voorthuizen is docent turnen en is coördinator van het vierde jaar op de ALO in Amsterdam

Lessen LO hebben onder andere als doel om vanuit een pedagogisch perspectief een leeromgeving te creëren waarin leerlingen beter leren bewegen. De kern van het dagelijks handelen van de leraar LO bestaat uit het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van het onderwijs dat hij geeft. In dit artikel gaat het vooral over het laatste aspect.

De Amsterdamse ALO wil bijdragen aan een leven lang leren van de leraar LO. Zelfregulerend leren wordt gezien als een essentiële basiscompetentie voor levenslang leren (Zimmerman, 2002; De Knop, Theeboom, Huts, Hoecke, & De Martelaer, 2004). Zelfevaluatie is een onderdeel van zelfbeoordeling en een tool om inzicht te verkrijgen in

de kwaliteit van zowel bewuste als onbewuste handelingen (Tsonkova, 2013; Zimmerman, 2002). De zelfevaluatie fase, is de fase waarin de leraar terugkijkt naar zijn handelen afgezet aan een standaard. Deze standaard kan een eigen standaard uit het verleden zijn, van een ander persoon of een omschreven standaard (Zimmerman, 2002). Een afstemming van het minimale vereiste niveau van handelen voor een leraar is noodzakelijk om een groei in het toekomstige handelen van de leraar in gang te zetten (Tsonkova, 2013; Sol, 2012). Een omschreven standaard voor de leraar LO, is het beroepsprofiel. Omschreven verantwoordelijkheden vanuit deze standaard, zijn onder andere interpersoonlijke, pedagogische, (vak)inhoudelijke, organisatorische verantwoordelijkheid én een verantwoordelijkheid voor zijn eigen professionele ontwikkeling. (Bax, van Driel, Jansma & van der Palen, 2013). Een complicerende factor bij zelfevaluatie is dat wat men denkt of claimt te doen, niet altijd overeenkomt met wat men feitelijk doet (Tsonkova, 2013). Het lesgeven in het onderwijs betekent voor de leraar dat hij kan verantwoorden welke verbanden hij tussen de doelgroep, de leerdoelen, de methodisch opbouw, de didactische werkvormen en de organisatievormen legt. Daarnaast verantwoordt de leraar welke evaluatievormen er gebruikt worden en hoe de leraar de leerlingen meeneemt in deze evaluaties.

Observeren

In hoeverre lukt het de leraar om te voldoen aan de handelingscriteria voortkomend uit het opleidingsprofiel van de ALO's in Nederland, waarvoor het beroepsprofiel uitgangspunt is? Om meer zicht te krijgen op de kwaliteit

van zelfevaluatie bij de leraar LO heb ik, in het kader van de masterstudie Sport- en Beweginnovatie aan de HAN, onderzoek gedaan. Door middel van 15 lesobservaties en 15 interviews heb ik gekeken naar de verschillen in uitkomsten van een onderzoeker en een leraar, met betrekking tot zelfevaluatie op het handelen in de praktijk. De onderzoekspopulatie bestond uit 6 vrouwen en 9 mannen. De leeftijd varieerde tussen 24 en 64 jaar.

De handelingscriteria zijn verwerkt in een observatieformulier. Voor de onderzoeksvraag is gebruikgemaakt van indicatoren die evaluatief handelen in zich hebben en die gebaseerd zijn op het *Opleidingsprofiel Lichamelijke Opvoeding* (Bax et al., 2013). De scores die de onderzoeker op basis van zijn observaties heeft gedaan, worden vergeleken met de scores die de leraar LO zichzelf heeft gegeven. Om de mate van zelfevaluatie te meten, zijn de verschillen van de leraar ten opzichte van de onderzoeker in kaart gebracht.

De geobserveerde docent werd één les LO geobserveerd. Tijdens de les scoorden de onderzoeker zijn bevindingen op het observatieformulier. Direct na de les vulde de leraar zelf een observatieformulier in. Na het invullen van de observatieformulieren werd er een interview afgenomen. De vragen en antwoorden uit de interviews zijn gebruikt om de scores uit de observaties te verhelderen. Zo werd er bijvoorbeeld gevraagd naar de wijze waarop de leraar het effect van zijn handelen evalueert. De antwoorden varieerde van schriftelijk evalueren in de les (2), niet structureel evalueren (6), te onthouden (4), niet te evalueren (3). Een andere vraag die gesteld werd, was hoe de leraren evalueerden of ze de leerdoelen behaalden. Een aantal leraren evalueerde systematisch of de leerdoelen werden behaald (3), één leraar schatte in of de leerdoelen bereikt waren (1), andere leraren gaven aan dat ze niet systematisch leerdoelen stelde (7) of gaven niet duidelijk aan hoe ze vaststelde of leerdoelen bereikt waren (4).

Verschillen

De belangrijkste verschillen tussen de observator en de lesgever zitten in de variabele waarin aangepaste beweegsituaties voor groep of individu werden geobserveerd. Op de variabele *de leraar ontwerpt aangepaste beweegsituaties voor individuele leerlingen*, scoorde de leraar zichzelf meer zwak dan sterk. De onderzoeker scoorde de leraren overwegend zwak voor deze variabele in de geobserveerde lessen. Bij de variabele *de leraar past leersituatie voor groep en individu aan*, scoorde de leraar zichzelf meer sterk dan zwak. De onderzoeker daarentegen scoorde de leraar overwegend zwak in de geobserveerde lessen. Vanuit de interviews binnen dit onderzoek lijkt het erop dat de leraar niet structureel aan zelfevaluatie doet en ook niet goed op de hoogte is van het vereiste niveau van handelen zoals omschreven in het beroepsprofiel. De gewenste situatie, namelijk structureel evalueren van het professionele handelen zoals omschreven in het beroepsprofiel lijkt vanuit de resultaten van dit onderzoek te verschillen met de feitelijke waarnemingen in de geobserveerde lessen LO. Deze vaststelling was allereerst reden om na te denken over een toekomst waarin papieren werkelijkheid en dagelijkse praktijk dichter bij

Vanuit de interviews binnen dit onderzoek lijkt het erop dat de leraar niet structureel aan zelfevaluatie doet en ook niet goed op de hoogte is van het vereiste niveau van handelen zoals omschreven in het beroepsprofiel

elkaar komen, tot onderwerp te maken of te problematiseren. Deze bevindingen zijn voor de Amsterdamse ALO een reden om in gesprek te willen gaan met het werkveld. Eén van de middelen die daarvoor gebruikt gaat worden is het platform LO in beweging.

Professionele ruimte

Aan het gesignaleerde probleem moet wat worden gedaan. De professionele ruimte voor de leraar LO is bedoeld om zijn eigen bekwaamheden te onderhouden of uit te bouwen. Daarom is het professionaliseringsplatform voor de leraar LO in het leven geroepen. Door dit medium wordt het mogelijk om door verbinding tussen de ALO en het werkveld vraagstukken op te lossen, gezamenlijk cursusaanbod te bundelen en in contact te komen/blijven met collega's. De uitkomsten van het onderzoek hebben mede bijgedragen aan invulling van het platform LO in Beweging.

Binnen het platform LO in beweging is een aantal hoofdonderwerpen te vinden:

- **Intervisie omgeving**
Vanuit de bevindingen van het onderzoek lijkt het erop dat leraren LO een beter inzicht in de kwaliteit van hun professionele handelen kunnen krijgen. Intervisie of video-interactietraining kunnen een bijdrage leveren aan de bewustwording van de kwaliteit van het handelen.
Intervisie heeft als één van de doelen, inzicht te krijgen in het niveau van het eigen handelen. De ALO gaat intervisietrajecten op maat aanbieden en op termijn starten met e-coaching. Deze intervisietrajecten kunnen zowel op de ALO als op school plaatsvinden. Dit kan zowel op individueel niveau als met een gehele sectie.

Naast deze intervisie willen wij ook de volgende functionaliteiten aanbieden:

- **Bij- en nascholingsprogramma**
De bij- en nascholing binnen dit programma worden aangeboden voor en door docenten

LO en ALO-docenten. Thema's die wij vanuit dit platform willen aanbieden, zijn differentiëren, methodisch handelen, toetsen en beoordelen, motorisch leren maar ook nieuwe inzichten uit de praktijklessen van de ALO.

Daarnaast willen we bij- en nascholingen aanbieden die voortkomen uit vragen vanuit het werkveld.

- **Expertmeeting omgeving**
Binnen de expertmeeting is het mogelijk om vragen te stellen aan experts over het handelen in de praktijk. Deze experts zijn docenten uit het werkveld en docenten van de ALO. Mocht het zo zijn dat een vraag oproept om een cursus te geven over het desbetreffende onderwerp, dan zal dit zeker in overweging worden genomen.

- **Forum**
Binnen het forum kunnen alle leraren thema's inbrengen en er met elkaar over discussiëren. Een community waarbinnen professionals elkaar ook onderling kunnen helpen met het oplossen van vraagstukken.

- **Databank**
De ALO gaat een databank ter beschikking stellen met informatie en inhoud van het vak LO. Hierbij is het de bedoeling dat leraren uit het werkveld ook content zoals lessenreeksen, kunnen aanleveren voor deze databank. De ALO wil samen met het werkveld, door middel van het platform LO in Beweging, gaan zorgen voor een doorgaande ontwikkeling van de leraar LO om zo een bijdrage te leveren aan een leven lang leren.

Het platform LO in Beweging is met ingang van september online. Inschrijven is gratis en wanneer je vragen hebt omtrent dit platform, dan kun je mailen.

Referenties

Bax, H., Driel, G. van, Jansma, F., Palen, van der, H. (2013). *Beroepsprofiel leraar Lichamelijk Opvoeding*. Den Haag: DeltaHage.

De Knop, P., Theeboom, M., Huts, K., Hoecke, J. van, & De Martelaer, K. (2004). The quality of school physical education in Flemish secondary schools. *European Physical Education Review*, 10(1), 19-38.

Doorewaard, H., Kil, A., Ven, van de, A. (2015). *Praktijkgericht kwalitatief onderzoek*. Amsterdam: Boom Lemma uitgevers

Haak, E. van den, Hofenk, H., Mackaaij, H., Palen, H. van der, Vredendaal, D. van, Wit, G. de. (2013). *Landelijk Opleidingsprofiel Leraar Lichamelijke Opvoeding eerste graad*. Zevenaar: De Productiemannen

Sol, Y.B. (2012). *Pedagogisch-didactisch handelen van docenten in het voortgezet onderwijs*, Universiteit Utrecht, Utrecht

Tsonkova, D. G., & Tarnovo, V. (2013). Study of Sports Teachers Students Skills for Self-Assessment of Their Professional. *International Journal of cognitive Research in science, engineering and education*, 1(2).

Zimmerman, B.J. (2002). Becoming a Self-Regulated Learner, An Overview. *Theory into Practice*, 41(2), 64 - 70

Contact

M.Voorthuijzen@hva.nl

Kernwoorden

professionalisering, databank, observeren

